

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

«___» _____ 2020 р.

06-12-134

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Міжнародна економіка
International Economics

спеціальність 051 - Економіка (Бізнес-аналітика)

specialty 051 - Economics (Business Analytics)

Рівне – 2020

Робоча програма з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Бізнес аналітика» спеціальності 051 «Економіка». / Сазонець О. М., Качан О. І. – Рівне: НУВГП, 2020. – 15 с.

Розробники: Сазонець О. М. д.е.н., проф. кафедри міжнародних економічних відносин, Качан О.І. к.е.н., доц. кафедри міжнародних економічних відносин

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин.

Протокол від 28.04.2020 р. №9

Завідувач кафедри _____ О.М. Сазонець
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник групи забезпечення
спеціальності _____ Юрчик Г.М.
(підпис) (ініціали та прізвище)

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ економіки і менеджменту.

Протокол від 23.06.2020 р. №7

Голова науково-методичної ради з
якості ННІ _____ Н.Е. Ковшун
(підпис) (ініціали та прізвище)

© Сазонець О.М.,
Качан О.І., 2020 рік
© НУВГП, 2020 рік

Вступ

Робоча програма з початкової дисципліни «Міжнародна економіка» складена на основі освітньо-професійної програми «Бізнес аналітика» підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» за першим (бакалаврським) рівнем.

Предметом вивчення початкової дисципліни є процес дослідження форм, методів та механізмів реалізації міжнародної економіки.

Вивченню дисципліни передують отримання компетентностей з таких дисциплін, як «Основи економіки», «Ринкова інфраструктура», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Гроші і кредит», «Інституційна економіка та управління», «Облік та аудит» та інших.

Компетентності, які набувають здобувачі вищої освіти протягом вивчення початкової дисципліни «Міжнародна економіка» включають здатності:

розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної інфраструктури та інфраструктурного забезпечення, напрямів соціальної та економічної політики держави;

виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макrorівнях;

володіти знаннями та навичками у сфері фінансово-інвестиційної, грошово-кредитної, маркетингової та облікової діяльності, як складових економічної політики;

здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують економічні відносини та бізнес-діяльність, визначають інструментарій соціального захисту та оплати праці.

Ці компетентності допоможуть успішно виконувати майбутні професійні обов'язки.

Анотація

Динамічний розвиток міжнародної економіки на початку ХХІ століття характеризується поглибленням процесів інтернаціоналізації світового господарства, лібералізації торгівлі і фінансової сфери, загостренням міжнародної конкуренції, що з одного боку, значно розширює можливості суб'єктів господарювання, а з іншого – формує абсолютно нові конкурентні умови зовнішнього середовища міжнародних економічних відносин, що вимагає їх детального

дослідження й осмислення.

Викладання навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» забезпечить такі **результати навчання**:

демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик, економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним;

використовувати інструментарій фінансово-інвестиційної, грошово-кредитної, маркетингової та облікової діяльності як складових економічної політики;

усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ідентифікувати джерела та методи отримання соціально-економічних даних, аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

Ключові слова: міжнародна економіка, міжнародний поділ праці, світовий ринок, світове господарство, міжнародні економічні відносини, міжнародна торгівля, зовнішньоторговельний оборот, світовий товарооборот

Abstract

The dynamic development of the international economy at the beginning of the XXI century is characterized by deepening processes of internationalization of the world economy, liberalization of trade and financial sphere, intensification of international competition, which on the one hand significantly expands the opportunities of economic entities economic relations, which requires their detailed study and understanding.

The study of the discipline «International Economics» will provide the following **learning outcomes**:

demonstrate the ability to think abstractly, apply analysis and synthesis to identify key characteristics, economic systems of different levels, as well as the characteristics of the behavior of their subjects;

show initiative and entrepreneurship, be critical and self-critical;

use the tools of financial and investment, monetary, marketing and accounting activities as components of economic policy;

be aware of the main features of the modern world and national economy, institutional structure, directions of social, economic and foreign economic policy of the state;

apply the acquired theoretical knowledge to solve practical problems and meaningfully interpret the results;

be able to identify sources and methods of obtaining socio-economic data, analyze the necessary information, calculate economic and social indicators.

Keywords: international economy, international division of labor, world market, world economy, international economic relations, international trade, foreign trade turnover, world trade turnover.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань - 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 135	Спеціальність - 051 «Економіка»	3-й	–
		<i>Семестр</i>	
	6-й	–	
	<i>Лекції</i>		
Тижневих годин для денної форми навчання – 2,42год. Самостійної роботи студента – 4,68 год	Освітня програма - «Бізнес аналітика»	24 год.	–
		<i>Практичні</i>	
		22 год.	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		89 год.	–
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Форма контролю: екзамен	

Примітка: співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи студентів становить:

для денної форми навчання – 46/89

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «*Міжнародна економіка*» є дисципліною фундаментальної підготовки, мета якої полягає формуванні теоретичних знань, умінь та практичних навичок пов'язаних з дослідженням форм, методів та механізмів реалізації міжнародних економічних відносин.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи, її еволюції, закономірностей, чинників і рівнів розвитку;
- засвоєння категоріального апарату, що застосовується для аналізу процесів та явищ сучасного світового економічного розвитку;
- вивчення базових концепцій теорії міжнародної економіки;
- набуття знань про ринкові механізми та механізми державного і міждержавного регулювання міжнародної економіки;
- вивчення різноманіття форм міжнародних економічних відносин, особливостей інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій;
- набуття умінь аналізувати стан, тенденції та проблеми розвитку сучасної міжнародної економіки, визначати шляхи їх розв'язання.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії

Тема 1. Міжнародна економіка як наука

Міжнародна економіка в системі наук. Сутність та етапи становлення міжнародної економіки. Предмет, об'єкт та суб'єкти міжнародної економіки. Базові поняття, методологія та функції міжнародної економіки.

Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі

Концепції міжнародної торгівлі меркантилізму. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі. Новітні теорії міжнародної торгівлі.

Тема 3. Міжнародна торговельна політика

Свобода торгівлі та протекціонізм. Засоби регулювання міжнародної торгівлі. Митно-тарифні інструменти торговельної політики. Економічні наслідки мита. Нетарифні інструменти торговельної політики.

Тема 4. Міжнародна торгівля товарами і послугами

Міжнародна торгівля, її методи та показники. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури. Особливості міжнародної торгівлі послугами. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/СОТ.

Тема 5. Міжнародний рух робочої сили

Сутність, показники, форми та теоретичні основи аналізу міжнародної міграції робочої сили. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.

Тема 6. Міжнародний рух капіталу: інвестиційна та виробнича діяльність

Сутність, чинники, форми, показники та сучасні особливості міжнародного руху капіталу. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного руху капіталу. Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Багатонаціональні підприємства.

Тема 7. Міжнародний рух капіталу: запозичення та кредитування

Сутність, функції та форми міжнародного кредитування. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.

Змістовий модуль 2. Розвиток глобалізації у системі міжнародної економічної інтеграції

Тема 8. Міжнародний науково-технологічний обмін

Сутність, передумови та чинники міжнародного науково-

технологічного обміну. Форми міжнародного науково-технологічного обміну. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.

Тема 9. Валюта та валютні курси

Валюта та її класифікація. Валютний курс та його різновиди. Теорії валютного курсу. Ендогенні чинники обмінного курсу. Екзогенні чинники валютного курсу. Валютні операції та їх основні види.

Тема 10. Світовий валютний ринок

Сутність, структура та функції світового валютного ринку. Валютні операції та їх основні види. Основні центри торгівлі валютою. Становлення світової валютної системи. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Банк міжнародних розрахунків. Регіональні валютно-фінансові інститути.

Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція

Сутність, передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції. Етапи та форми міжнародної економічної інтеграції. Сучасні особливості міжнародної економічної інтеграції. Економічні ефекти міжнародної інтеграції. Особливості економічної інтеграції в країнах Північної та Південної Америки. Інтеграційні процеси в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Тема 12. Глобалізація економічного розвитку

Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки. Протириччя, переваги та ризики глобалізації. Глобальні проблеми міжнародної економіки.

4. Структура навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»

4.1. Для студентів денної форми навчання

№ п/п	Блоки модулів і змістових модулів	Кількість годин			
		всього	в тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
<i>Змістовий модуль 1.</i>					
Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії					
1	Тема 1. Міжнародна економічна система	11	2	2	7
2	Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі	12	2	2	8
3	Тема 3. Міжнародна торговельна політика	12	2	2	8
4	Тема 4. Міжнародна торгівля товарами і послугами	12	2	2	8
5	Тема 5. Міжнародний рух робочої сили	12	2	2	8
6	Тема 6. Міжнародний рух капіталу: інвестиційна та виробнича діяльність	12	2	2	8
7	Тема 7. Міжнародний рух капіталу: запозичення та кредитування	12	2	2	8
<i>Змістовий модуль 2.</i>					
Розвиток глобалізації у системі міжнародної економічної інтеграції					
8	Тема 8. Міжнародний науково-технологічний обмін	12	2	2	8
9	Тема 9. Валюта та валютні курси	12	2	2	8
10	Тема 10. Світовий валютний ринок	10	2	2	6
11	Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	9	2	1	6
12	Тема 12. Глобалізація економічного розвитку	9	2	1	6
	Всього годин	135	24	22	89

5. Теми практичних занять

<i>Тема</i>	<i>Зміст</i>	<i>Год.</i>
Змістовий модуль 1. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії		
Тема 1. Міжнародна економіка як наука	Основні етапи еволюції світового господарства. Відміни між світовим ринком, світовим господарством та міжнародною економікою. Визначення предмету, об'єкту і суб'єктів міжнародної економіки. Суть міжнародного поділу праці та його чинників. Групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.	2
Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі	Вирішення задач по впливу на економіку країни здійснення міжнародної торгівлі. Роль теорії меркантилізму у розвитку теорії і практики міжнародної торгівлі. Принципи абсолютної та порівняльної переваг. Інструментарій для аналізу впливу міжнародної торгівлі у неокласичних теоріях. Причини міжнародного обміну теорії Хекшера-Оліна.	2
Тема 3. Міжнародна торговельна політика	Вирішення задач на визначення впливу на економіку свободи торгівлі та протекціонізму. Засоби регулювання міжнародної торгівлі. Митно-тарифні інструменти торговельної політики. Економічні наслідки мита. Нетарифні інструменти торговельної політики.	2
Тема 4. Міжнародна торгівля товарами і послугами	Міжнародна торгівля, її методи та показники. Тенденції міжнародної торгівлі товарами, її динаміки та структури. Особливості міжнародної торгівлі послугами. Лібералізація як провідна тенденція сучасної міжнародної торгівлі та роль у ній ГАТТ/COT.	2
Тема 5. Міжнародний рух робочої сили	Вирішення задач по впливу міграції на економіки країн донорів та реципієнтів. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародної міграції робочої сили. Особливості формування та розвитку світового ринку праці. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.	2
Тема 6. Міжнародний рух капіталу: інвестиційна та виробнича діяльність	Вирішення задач по впливу інвестицій на економіки країн. Особливості здійснення діяльності багатонаціональних підприємств. Необхідність диверсифікація портфелю активів. Переваги та недоліки прямих та портфельних інвестицій.	2
Тема 7. Міжнародний рух капіталу: запозичення та	Вирішення задач по впливу запозичень та кредитування на економіки країн. Сутність, функції та форми міжнародного кредитування. Теоретичні основи аналізу та економічні наслідки міжнародного кредитування.	2

кредитування	Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її розв'язання.	
Змістовий модуль 2. Розвиток глобалізації у системі міжнародної економічної інтеграції		
Тема 8. Міжнародний науково-технологічний обмін	Визначення сутності, передумов та чинників міжнародного науково-технологічного обміну. Форми міжнародного науково-технологічного обміну. Тенденції розвитку науково-технологічного обміну. Державне та міжнародне регулювання трансферу технологій.	2
Тема 9. Валюта та валютні курси	Вирішення задач по конвертуванню валют. Розгляд теорій валютного курсу: паритету купівельної спроможності, регульованої валюти, ключових валют, фіксованих паритетів і курсів, плаваючих валютних курсів та нормативна теорія валютного курсу.	2
Тема 10. Світовий валютний ринок	Визначення основних центрів торгівлі валютою. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Банк міжнародних розрахунків. Регіональні валютно-фінансові інститути. Особливості функціонування валютного ринку України.	2
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	Основні інтеграційні угруповання в міжнародній економіці. Сучасні особливості розвитку міжнародної економічної інтеграції. Передумови та етапи європейської економічної інтеграції.	1
Тема 12. Глобалізація економічного розвитку	Сутність, чинники, форми прояву та показники глобалізації міжнародної економіки. Протиріччя, переваги та ризики глобалізації. Глобальні проблеми міжнародної економіки.	2
Усього годин:		23

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для денної форми навчання:

підготовка до аудиторних занять – 23 год.;

підготовка до контрольних заходів – 27 год.;

опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних

заняттях – 39 год.

Усього

89 год.

Завдання для самостійної роботи, які не розглядаються на лекціях

<i>Тема</i>	<i>Зміст</i>	<i>Год.</i>
Тема 1. Міжнародна економіка як наука	Міжнародний поділ праці, його форми та чинники. Місце України у сучасному міжнародному поділі праці.	4
Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі	Теорія фізіократії	2
Тема 3. Міжнародна торговельна політика	Засоби сучасного протекціонізму та їх застосування в Україні	4
Тема 4. Міжнародна торгівля товарами і послугами	Україна у сучасній світовій торгівлі. Економічні наслідки приєднання України до СОТ	4
Тема 5. Міжнародний рух робочої сили	Україна у світових міграційних процесах. Відплив інтелекту: причини та наслідки	4
Тема 6. Міжнародний рух капіталу: інвестиційна та виробнича діяльність	Інвестиційний клімат та міжнародна інвестиційна привабливість економіки України. Роль ТНК в економіці України.	4
Тема 7. Міжнародний рух капіталу: запозичення та кредитування	Аналіз структури та динаміки зовнішнього боргу України	4
Тема 8. Міжнародний науково-технологічний обмін	Україна в системі міжнародної передачі технологій	2
Тема 9. Валюта та валютні курси	Етапи розвитку та сучасний стан валютного ринку України	2
Тема 10. Світовий валютний ринок	Валюти азійських країн	4
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	Місце і роль інтеграційних угруповань у системі розвитку світогосподарських зв'язків	3
Тема 12. Глобалізація економічного розвитку	Глобальні інститути. Цивілізаційні особливості європейських країн, що розвиваються	2
Усього годин:		39

7. Методи навчання

При викладанні лекцій з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» застосовується мультимедійна презентація (із застосуванням PowerPoint) та дискусійне обговорення проблемних питань. При проведенні практичних занять використовуються методи діалогу, кейс-задачі, аналізу конкретних ситуацій, моделювання, та інші.

7. Методи навчання

При викладанні лекцій з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» застосовується мультимедійна презентація (із застосуванням PowerPoint) та дискусійне обговорення проблемних питань. При проведенні практичних занять використовуються методи діалогу, кейс-задачі, аналізу конкретних ситуацій, моделювання, та інші.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Міжнародна економіка» здійснюється у таких формах:

- ✓ оцінюється участь студента в обговоренні питань, винесених на практичне заняття та обговорення проблемних ситуацій;
- ✓ розв'язок практичних задач;
- ✓ самостійна підготовка повідомлень по темі практичного заняття;
- ✓ на кожному практичному занятті проводиться письмове опитування студентів у вигляді тестів або розв'язання практичних задач;
- ✓ проведення поточного модульного контролю через навчально-науковий центр незалежного оцінювання.

Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти отримують підсумкову оцінку шляхом сумування поточної та модульної складової оцінювання. Під час екзаменаційної сесії здобувачам надається право скласти екзамен згідно із затвердженим розкладом. У такому випадку підсумкова оцінка буде складатись із поточної складової та підсумкового контролю, а оцінка за складені модулі не враховується.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60
1 Модульний поточний контроль												20
2 Модульний поточний контроль												20
Загальна сума балів												100
Екзамен												40

T1,T2...T12 - теми змістових модулів

10. Критерії та шкала оцінювання

Шкала оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	«відмінно»
82-89	«добре»
74-81	
64-73	«задовільно»
60-63	
35-59	«незадовільно» з можливістю повторного складання
1-34	«незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної «Міжнародна економіка» включає:

1. Конспект лекцій
2. Нормативні документи
3. Презентаційні матеріали

12. Рекомендована література

1. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О., Лебедева В.К. Міжнародна економіка. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 416с. URI: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1394_46716781.pdf

2. Голікова А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини: підручник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с. URI: <http://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/da1e84517cfd25b5ad61025384ff017.pdf>

3. Гронтковська Г. Е., Ряба О. І., Венцурик А. М., Красновська О. І. К. Міжнародна економіка: навч. посіб.: «Центр учбової літератури», 2014. 384 с. .

4. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях. підруч. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

5. Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М., Столярчук Я. М.К. Міжнародна економіка : підручник. КНЕУ, 2014. 762с. URI: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/20915>

6. Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Міжнародні економічні відносини: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.

7. Макуха С. М. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. та ін. Х.: Право, 2012. 192с. URI:

http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Posib_Mignar_ekonomika_2012.pdf

8. Савельєв Є.В., Зварач І.Я. Міжнародна економіка: підручник [для бакалаврів спеціальності «економіка»]. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 214с.

9. Шталь Т.В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Верховна Рада України. URL: www.portal.rada.gov.ua

3. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

4. Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: www.me.gov.ua

5. Міністерство фінансів. URL: www.minfin.gov.ua

6. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua

7. Державна податкова служба України. URL: www.tax.gov.ua

8. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

9. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: www.niss.gov.ua

10. Центр перспективних соціальних досліджень. URL: www.cpsr.org.ua

11. Міжнародний валютний фонд. URL: www.imf.org
12. Світова організація торгівлі. URL: www.wto.org
13. Human development report. URL: www.hdr.undp.org
14. United Nations Statistics Division. URL: www.unstats.un.org
15. Organization for Economic Cooperation and Development. URL: www.oecd.org std